

Tekencefalitis

Laat je vaccineren!

Wat?

Tekencefalitis (tick-borne-encephalitis of TBE) is een virale infectie van de hersenen en het ruggemerg. Encefalitis betekent immers hersenontsteking. Het TBE-virus wordt voornamelijk overgedragen door teken. Slechts in uitzonderlijke gevallen kan de overdracht van het virus gebeuren door consumptie van rauwe melk en niet-gepasteuriseerde zuivelproducten van besmette runderen, schapen en geiten. Een teek is een spinachtig beestje dat voorkomt in struikgewas, bosrijke gebieden en hoge grassen. De teek hecht zich vanuit grassprietten en struikgewas aan voorbijgangers, vooral op een plek waar de huid warm, vochtig en dun is. Het risico op infectie is het grootst wanneer je aan buitenactiviteiten doet zoals wandelen, kamperen, fietsen, ... en dit vanaf het begin van de lente tot de late herfst in verschillende regio's binnen Europa. Besmetting is reeds mogelijk onmiddellijk na de beet. Een snelle verwijdering van de teek kan infectie dus niet voorkomen.

Naast het Europese of westerse subtype, bestaan er nog 2 andere subtypen van het virus nl. het subtype van het Verre Oosten en het Siberische subtype. TBE is niet te verwarren met de ziekte van Lyme, dat ook wordt overgedragen door een teek, maar die veroorzaakt wordt door een bacterie.

Waar kan je TBE oplopen?

De risicogebieden in Europa zijn:

- Centraal-Europa: Oostenrijk, Zwitserland, Duitsland, Noord-Italië;
- Oost-Europa: Tsjechië, Hongarije, Polen, Slovenië, Slowakije, Oekraïne, Wit-Rusland, Europees Rusland;
- de Baltische staten: Estland, Letland, Litouwen;
- bepaalde regio's van Denemarken, Noorwegen, Zweden en Finland.

Ook buiten Europa zijn er gebieden waar besmette teken voorkomen: Oost-Rusland, Kazachstan, Kirgistan, bepaalde regio's van China, Mongolië, Korea en Japan.

Symptomen

Infectie na een besmette tekenbeet verloopt meestal goedaardig. Bij 1 op 3 patiënten treden 4 tot 28 dagen na de tekenbeet *griepachtige symptomen* op, zoals koorts, vermoeidheid, hoofdpijn en pijn over het hele lichaam. Deze eerste fase duurt zo'n 2-10 dagen gevolgd door een periode zonder symptomen van 1 à 21 dagen.

Sommige personen (bij 6 à 10 op 100 besmette tekenbeten) klagen in een tweede fase van *neurologische symptomen* zoals hoge koorts, hoofdpijn, misselijkheid, spierspasmen, spraakproblemen, evenwichtsstoornissen, stuipen, verlamming langs één zijde van het lichaam, verminderd bewustzijn of verwardheid en zelfs coma. Ook dan zal de ziekte meestal zonder blijvende letsels voorbijgaan.

Bij een minderheid van de patiënten (bij 1 patiënt op 100) houden deze neurologische symptomen aan. Men spreekt dan van een *post-encefalitisch syndroom (PES)*. Dit kenmerkt zich door aandoeningen van het zenuwstelsel (neurologische complicaties) zoals hoofdpijn, vermoeidheid, verlamming, afgenomen concentratiestoornissen, spraak- en evenwichtsstoornissen. In zeldzame gevallen kan het leiden tot de dood. Deze agressieve variant van het virus komt vooral voor in Siberië.

Bij kinderen verloopt de ziekte meestal mild, de ernst neemt toe met de leeftijd. Personen ouder dan 50 jaar lopen een groter risico op ernstige ziekte.

Hoe voorkomen?

Je kan het risico op tekenbeten verminderen door volgende voorzorgsmaatregelen:

- Draag een lange broek en stop de pijpen in je sokken, draag hoge schoenen en een T-shirt of trui met lange mouwen.
- Vermijd het lopen door hoog gras. Blijf bij voorkeur op de paden.
- Na het wandelen of spelen in het bos of in het struikgewas controleer je best je lichaam en dat van je kinderen op teken. Belangrijk is om zeker de lichaamsplooiën en behaarde zones goed te inspecteren.

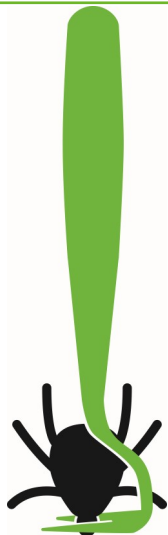

Meer informatie ook beschikbaar op de website van het
Instituut voor Tropische Geneeskunde www.itg.be of
www.tekenvaccinatie.be.

- Insectwerende middelen bieden ook bescherming maar alleen op de plaats waar ze aangebracht worden en dit voor maximaal enkele uren. Middelen op basis van IR 3535, (p)icaridine of citriodiol-extract van eucalyptusolie werken beter tegen teken dan DEET.
- Vermijd het drinken van rauwe melk en niet-gepasteuriseerde zuivelproducten in risicogebieden.

Het verwijderen van teken met een tang biedt geen bescherming tegen TBE, maar is toch belangrijk omdat teken ook andere ziekteverwekkers kunnen bevatten. De beste methode om een teek te verwijderen is hem zo dicht mogelijk bij de huid te pakken met een speciaal teekentang of bij gebrek hieraan een pincet.

Trek de teek in een keer los, zonder te pletten. Gebruik je een teekentang type grijptangetje: trek de teek recht uit de huid. Gebruik je een teekentang type koevoet? Maak een draaiende beweging. Gebruik je een pincet? Trek de teek recht uit de huid. Nadien reinig je de wonde met stromend water en ontsmet je de wonde.

Behandeling

Eens je geïnfecteerd bent, bestaat er geen specifieke behandeling voor TBE. Je kan enkel de symptomen behandelen, TBE is immers een virale infectie en antibiotica hebben dan ook geen effect.

Vaccinatie - Voorkomen is beter dan genezen

Vaccinatie tegen TBE biedt de meest doeltreffende bescherming. Vaccinatie is aanbevolen als je reist naar bosrijke streken in Centraal- of Oost-Europa en sommige plaatsen in Noord-Europa, en er veel buitenactiviteiten plant zoals wandelen, rondtrekken of kamperen. Vaccinatie is zeker ook aangeraden als je een reis plant naar het Verre Oosten of Siberië.

i Indien je nog vragen hebt, raadpleeg je apotheker of arts!

Voor een volledige bescherming zijn 3 vaccinaties nodig, met tussen het eerste en tweede vaccin 1 tot 3 maanden. Denk dus tijdig aan je vaccinatie als je een reis plant. Na de eerste 2 injecties ben je reeds voldoende beschermd voor het lopende tekenseizoen. Het derde vaccin biedt je volledige bescherming voor de jaren nadien.

Na 3 jaar is er een herhalingsdosis. Nadien is een herhaling om de 5 jaar voldoende voor volledige bescherming.

Normaal vaccinatieschema:

- 1ste dosis: verkozen datum.
- 2de dosis: 1 tot 3 maanden na de 1ste vaccinatie.
- 3de dosis: 5 tot 12 maanden na de 2de vaccinatie.

Snel vaccinatieschema:

- 1ste dosis: verkozen datum.
- 2de dosis: **14 dagen** na de 1ste vaccinatie.
- 3de dosis: 5 tot 12 maanden na de 2de vaccinatie.

Vaccinatie na een tekenbeet heeft wellicht geen zin en is niet aanbevolen bij niet-gevaccineerde personen.

Hoe wordt het vaccin toegediend?

Vaccinatie gebeurt door de arts in de bovenarm. Vaccinatie gebeurt bij voorkeur tijdens de wintermaanden omdat de lente het seizoen is waarin teken actief worden. Zo bouwt u voldoende bescherming op vóór het begin van het tekenseizoen.

De vaccinatie moet uitgesteld worden bij koorts of acute infectie.

Bijwerkingen

Zoals bij alle vaccinaties treedt er zeer vaak pijn of irritatie op ter hoogte van de injectieplaats. Ook hoofdpijn, misselijkheid, spier- en gewrichtspijn, gevoel van vermoeidheid of onbehagen komen vaak voor.

Bewaring

Het vaccin dient bewaard te worden in de koelkast (2 – 8°C) in de originele verpakking ter bescherming tegen het licht.

Stempel apothek